

International E-Waste Day

Join the e-waste hunt – retrieve, recycle and revive!

Strokovnjaki za e-odpadke pozivajo javnost: Nehajte odlagati e-odpadke med mešane odpadke in jih kopičiti doma po predalih

Mednarodni dan e-odpadkov 2024: pridružite se lovu na e-odpadke – pridobite, reciklirajte in oživite!

Ob obeležitvi prihajajočega sedmega [mednarodnega dneva e-odpadkov](#), ki vsako leto poteka **14. oktobra** pod okriljem [WEEE foruma](#), organizatorji vse potrošnike pod sloganom “**Pridobi, recikliraj in oživi**” pozivajo, naj zbirajo odpadlo in/ali še uporabno električno in elektronsko opremo, jim dajo drugo življenje s ponovno uporabo ali popravilom ali jih pravilno reciklirajo. To izvajajo s pomočjo njihovih članov in njihovih aktivnosti širom po svetu. Med njimi je tudi družba ZEOS, d.o.o. iz Slovenije, ki s svojimi aktivnostmi okrog tega dneva vse potrošnike poziva k odgovornejši potrošnji ter ravnanju z električno in elektronsko opremo, ko le-ta še deluje oz. se pokvari. Letošnja osrednja aktivnost v sklopu obeleževanja e-odpadkov so dogodki na 54. sejmu Narava – zdravje.

Global E-waste Monitor je letos poročal, da skoraj četrtina odsluženih elektronskih odpadkov konča med mešanimi odpadki, pri čemer izgubimo baker, zlato in druge plemenite kovine v vrednosti milijard dolarjev. To so materiali, ki so ključni za proizvodnjo novih tovrstnih izdelkov, skupaj z dragoceno plastiko in steklom. To je 14 milijonov ton e-odpadkov (pokvarjenih ali še delujočih), odvrženih skupaj z običajnimi gospodinjskimi odpadki. Tolikšna količina e-odpadkov je enaka teži približno 24.000 najtežjih potniških letal na svetu – dovolj, da tvorijo neprekinjeno vrsto velikanskih letal od Londona do Helsinkov, NY do Miamija, Kaira do Tripolija ali Bangkoka do Kalkute.

Pascal Leroy, generalni direktor WEEE foruma s sedežem v Bruslju, pravi: *»Majhni električni in elektronski aparati, kot so mobilni telefoni, igrače, daljinski upravljalniki, igralne konzole, slušalke, svetilke, zasloni in monitorji, oprema za ogrevanje in hlajenje ter polnilniki so povsod. Elektronske komponente, vgrajene v velike in majhne potrošniške izdelke – celo v oblačila – so zdaj vseprisotne.»*

Samo v letu 2022 je bilo zavrženih 844 milijonov e-cigaret, ki so vsebovale dovolj litija za pogon 15.000 električnih avtomobilov.

Ogromna količina e-odpadkov se kopiči po gospodinjstvih v t.i. predalih s šaro, ki so pogosta značilnost domov po vsem svetu. Raziskava iz leta 2022, ki so jo izvedli člani WEEE foruma, je pomagala pojasniti, zakaj toliko gospodinjstev in podjetij v EU ne odnese aparatov v popravilo ali recikliranje. Povprečno evropsko gospodinjstvo vsebuje 74 e-izdelkov, kot so telefoni, tablice, prenosni računalniki, električna orodja, sušilniki za lase, opekači kruha in druge naprave. V vzorec raziskave je bilo vključenih 8.775 gospodinjstev v raznoliki skupini držav Evropske unije (Portugalska, Nizozemska, Italija, Romunija in Slovenija) skupaj z raziskavo Združenega kraljestva. Od 74 e-izdelkov jih je bilo 13 le kopičenih (od tega 9 neuporabljenih, a delujočih, 4 pa celo pokvarjenih).

Evropska gospodinjstva hranijo približno 700 milijonov neuporabljenih ali nedelujočih mobilnih telefonov – v povprečju več kot dva na gospodinjstvo.

Glavni razlogi za to kopičenje v Evropi, kot jih navajajo potrošniki, so:

- Morda bomo aparat znova uporabili v prihodnosti (46 %)
- Načrtujemo prodajo/podaritev aparata (15 %)
- Aparat ima sentimentalno vrednost (13 %)
- Morda bo imel aparat neko vrednost v prihodnosti (9 %)
- Ne vem, kako se aparata znebiti (7 %)

Drugi razlogi so še:

- Nisem imel časa, sem pozabil oz. aparat doma ne zavzame preveč prostora (3 %)
- Načrtujemo uporabo aparata v sekundarnem bivališču (3 %)
- Aparat vsebuje občutljive podatke (2 %)
- Nimamo spodbud za recikliranje (1 %)

Posameznike pa motivira k recikliranju e-odpadkov:

- Znanje – razumevanje, kje in kako odložiti e-odpadke in zakaj lahko naša dejanja kaj spremenijo;
- Prijazne lokacije zbiranja – potrošnikom olajšajo oddajo e-odpadkov;
- Nadomestila – nekatere potrošnike motivirajo finančna ali drugačna nadomestila;
- Družbene norme – sledenje temu, kar počnejo drugi;
- Skrb za okolje – vse večja skrb mnogih;
- Koristi za dobrodelne organizacije – narediti nekaj dobrega za druge, na primer ponuditi neuporabljene naprave za ponovno uporabo

Ljudje so pogosto presenečeni nad informacijami o pozitivnem vplivu recikliranja e-odpadkov na raven CO2 ali pa so preprosto veseli, da so naredili "pravo stvar". Več [tukaj](#) (video).

Poziv WEEE foruma ob letošnjemu mednarodnemu dnevu e-odpadkov

Številne članice WEEE foruma organizirajo kontinuirane komunikacijske kampanje in zagotavljajo zbirna mesta za e-odpadke, saj želijo opozoriti na nepravilno odlaganje e-odpadkov kot tudi na kopičenje le-teh po svojih domovih. Do danes so s pomočjo teh organizacij zbrali, očistili in reciklirali ali poslali v obnovo 41,6 milijona ton e-odpadkov. Dosežen je bil že velik napredek, vendar ima vsak svojo vlogo, saj globalno povečanje nastajanja e-odpadkov od leta 2010 za petkrat prehitava uradno zbiranje in recikliranje.

Pet točk recikliranja e-odpadkov (pripravil WEEE forum)

Kaj: Vsak izdelek z baterijo ali vtičem.

Kje: Družba ZEOS, d.o.o. je na spletni strani naredila [zemljevid](#) lokacij za oddajo tako e-odpadkov kot tudi lokacije za oddajo še delujočih aparatov, serviserjev, izmenjevalnic itd.

Zakaj:

- Pravilno ravnanje z e-odpadki zmanjša globalne emisije CO₂ za 93 milijard kg letno, kar je enako letnim emisijam več kot 20 milijonov avtomobilov.
- Pravilno recikliranje e-odpadkov preprečuje uhajanje škodljivih snovi, kot sta svinec ali kadmij, v okolje.
- Leta 2022 so e-odpadki, proizvedeni po vsem svetu, vsebovali približno 4 milijarde kg kovin, poznanih tudi kot kritične surovine, vključno z:
 - 3,9 milijarde kg aluminija
 - 34 milijonov kg kobalta
 - 28 milijonov kg antimona
- Predelava in ponovna uporaba sekundarnih surovin iz e-odpadkov leta 2022 se je izognila potrebi po izkopavanju 900 milijonov ton rude (kar je enako teži 17.200 Titanikov).

Kdo: Ti.

Kdaj: Zdaj.

V spodbudo k recikliranju e-odpadkov so pri WEEE forumu pripravili tudi zanimiv **natečaj**, s katerim želijo motivirati ljudi, da poiščejo pozabljene e-odpadke, nakopičene v domovih in pisarnah oz. se pridružijo lovu na e-odpadke. Več o natečaju najdete [tukaj](#).

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

Dogodki na sejmu Narava – zdravje so letošnja osrednja aktivnost v sklopu 14. oktobra v Sloveniji

Vse do nedelje poteka na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani 54. sejem Narava – zdravje, kjer kot eden od partnerjev sodeluje tudi ZEOS s svojimi [projektnimi aktivnostmi](#) projekta [Life Spodbujamo e-krožno](#) pod sloganom Še sem uporaben. Aktivnosti kot so Popravec, Šraufarija in E-transformer 2.0 so rezultat večletnega truda in sodelovanja z različnimi partnerji, ki imajo pomembno vlogo na področju krožnega gospodarstva. Projekt se je pričel leta 2020 in se zaključi konec letošnjega leta, njegovi sofinancerji pa so Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo ter Evropska unija, projekt pa ima tudi dva partnerja, in sicer TSD, d.o.o. in Zbornico komunalnega gospodarstva Slovenije.

Projekt je le eden izmed večih, ki jih izvaja družba tudi zaradi zavedanja, da je potrebno kontinuirano ozaveščati vse potrošnike o pravilnem ravnanju z e-odpadki. **Direktor družbe ZEOS, d.o.o. Emil Šehić** je ob tej priložnosti na zaključni konferenci projekta, ki je tudi potekala na sejmu, poudaril: *»Družba ZEOS, d.o.o. skrbi za izvajanje zakonodajne obveznosti proizvajalcev, ki izhaja iz t.i. načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti, in sicer na področju ravnanja z e-odpadki, odpadnimi baterijami ter odpadnimi nagrobnimi svečami. Z našo vzpostavljeno mrežo zbiranja izvedemo preko 12.000 prevzemov letno oziroma zberemo ter pri podizvajalcih v Sloveniji in tujini obdelamo preko 11.000 ton e-odpadkov. Naša dejavnost je zakonodajno zelo regulirana, saj je naša učinkovitost delovanja neposredno vezana na doseganje okoljskih ciljev, ki jih določajo EU smernice ter EU in nacionalna regulativa.«* in nadaljeval: *»E-odpadki nedvomno predstavljajo pomembne okoljske izzive. Globalno se je leta 2022 generiralo 62 mio. ton e-odpadkov oz. 82% več kot leta 2010. Ocena za leto 2030 je 82 mio. ton oz. 33% več kot sedaj. Ustrezno se reciklira zgolj 22,3% nastalih e-odpadkov.«*

ZEOS in WEEE forum vabita vse skupaj, da se pridružijo njihovim prizadevanjem za bolj trajnostno prihodnost. Skupaj lahko zmanjšamo količino e-odpadkov, zaščitimo dragocene vire in ustvarimo bolj čisto okolje za prihodnje generacije. Spremljajte jih za več informacij ter bodite del spremembe – pridobite, reciklirajte in oživite!

Viri: [WEEE forum](#), Global E-waste Monitor, UNITAR, ITU, ZEOS

Več informacij: ZEOS, d.o.o., Urša Dolinšek: T: 01 235 52 55, E: urska.dolinsek@zeos.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

